

Соколова Т.І.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «Доктор Філософії»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»
Науковий керівник: Крусір Г.В.,
д.т.н., проф., професор кафедри екології, води та природоохоронних технологій
Одеський національний технологічний університет
taiasokolowa041@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ ХІМІЧНОГО СКЛАДУ БІОЧАРУ ОТРИМАНОГО З ВІДПРАЦЬОВАНОЇ КАВОВОЇ ГУЩІ ШЛЯХОМ ТРАДИЦІЙНОГО ПІРОЛІЗУ ТА МІКРОХВИЛЬОВОГО ОПРОМІНЕННЯ

Нераціональне використання природних ресурсів людиною призводить до накопичення відходів, які не підлягають належній переробці або утилізації, одним з них є харчові відходи, їх накопичення на полігонах чи сміттєзвалищах призводить до збільшення викидів парникових газів в атмосферне повітря, тому їх ефективна та економічно вигідна переробка є актуальною проблемою. До харчових відходів відноситься відпрацьована кавова гуща, яка накопичується в великих об'ємах через збільшення споживання кави в світі та Україні. За статистичними даними Міжнародної організації кави від 2021 року, за період з 2019 по 2020 рік світове виробництво кави становило 20 трильйонів кг, цей показник збільшився на 0,1% в 2022-2023 році, за період 2023-2024 рік підвищення споживання збільшилось до 2,2%.

Використання відпрацьованої кавової гущі в якості вторинної сировини не є чимось новим та недослідженим, але його переробка в біочар, наприклад, шляхом традиційного піролізу є затратним з економічної точки зору, що обмежують його використання для промислових масштабів. Біочар – це пористий, твердий, аморфний та багатий на вуглець залишок після піролізу біомаси, який є схожим на деревне вугілля, але з більшою питомою поверхнею, вищою ароматичністю, різноманітністю функціональних груп, та має в своєму складі водень, кисень, азот, сірку та золу. Пошук альтернативних та більше економічно вигідних технологій отримання біочару є однією із задач цього дослідження, а саме, порівняти хімічний склад біочарів отриманих традиційним піролізом за температур 300°C та 500°C та зразків, що підлягали мікрохвильовому опроміненню.

Біочар отриманий методом піролізу проводили в трубчастій печі з безперервною продувкою газом азоту зі швидкістю 30 мл/хв (швидкість нагріву - 15°C/хв). Зразки сировини витримували при 300°C та 500°C протягом 30 хвилин. При мікрохвильовому опроміненні використовували звичайну кухонну мікрохвильову піч Веко потужністю НВЧ 800 Вт, в якій протягом 15 хвилин відбувався піроліз за температури 230 °С, деіонізовану воду та відпрацьовану кавову гущу поміщали в корпус реактора при бажаному співвідношенні біомаси до води (1:2). В таблиці 1 наведені результати хімічного складу сировини та зразків біочару.

Таблиця 1. Результати визначення хімічного складу сировини та зразків біочару

Біомаса	Білок, (%)	Ліпіди, (%)	Геміцелюлози, (%)	Целюлоза, (%)	Лігнін, (%)	Зола, (%)
Кавова гуща (сировина)	11.2	15.4	19.1	8.6	24.3	1.2
Зразки, отримані піролізом сировини						
Біочар-300	5.6	7.5	10.7	20.3	29.3	6.3
Біочар-500	1.4	2.3	6.7	27.7	31.9	8.9
Зразки, отримані мікрохвильовим опроміненням сировини						
Біочар-МХ	2.7	3.8	8.5	25,2	33.5	6.1

За результатами визначення хімічного складу сировини та біочару, отриманих піролізом та мікрохвильовим опроміненням, зі збільшенням температури піролізу збільшується доля лігніну та золи. У біополімерному складі біочару, який отримано з використанням мікрохвильового опромінення зростає доля целюлози. Отриманий біочар є альтернативою активованому вугіллю та може використовуватися в широкому спектрі процесів, наприклад, в якості добавки при анаеробному зброджуванні харчових відходів для отримання біогазу, а саме збільшенню виходу біогазу, або як добавка при процесі компостування для покращення параметрів характеристик отриманого біогумусу.